

Top 10 hoge klokjesbloemen: voor de unieke bloemvorm

Betrouwbaar en makkelijk toe te passen

Soms verzin je een top 10 van een vaste plant waarvan je achteraf denkt: oei. Dat gebeurde met deze aflevering. Prachtige planten, hoge *Campanula*-soorten, maar eigenlijk is er niet zoveel keus in en heb ik ze in één top 10 bijna allemaal te pakken. Natuurlijk zijn er meer, maar die zijn op kwekerijen veel moeilijker te vinden. Het lijkt wel of hoge klokjesbloemen niet zo in de belangstelling staan; er wordt nauwelijks in veredeld op dit moment (voor zover ik weet). Dat neemt niet weg dat het bijzondere planten zijn door hun typische bloemvorm, die alleen voorkomt in dit geslacht en andere nauw verwante geslachten. Ze zijn betrouwbaar en makkelijk toe te passen, dus zeker de moeite waard om eens in te duiken.

Auteur: Marlien van der Linden

Biodivers

Sommige insecten zijn gespecialiseerd in het gebruik van deze familie, de *Campanulaceae*. In Nederland zijn dat de verschillende soorten klokjesbijen; die zijn allemaal afhankelijk van *Campanula*. Ook de behangerbij en verschillende vlindersoorten gebruiken klokjesbloemen als waardplant. Je plant ze dus niet alleen voor je eigen plezier of dat van de klant, maar ook voor de fauna. Er bestaan zo'n 300 verschillende hoge, middelhoge en lage soorten, waarvan onder andere *Campanula persicifolia* en *C. latifolia* inheems zijn. Voor de mens is het bloemetje eetbaar; het staat decoratief op salades. Andere bekende geslachten die in deze familie thuishoren, zijn *Jasione*, *Lobelia*, *Phyteuma* en *Platycodon*.

Omstandigheden

De meeste *Campanula*-soorten voor in de tuin houden van voedzame grond, zowel kalkrijke als kalkarme grond. Als ze onder de juiste omstandigheden staan, zullen ze niet zo snel door ziekten of plaagdiertjes worden aangevallen. Zo niet, dan kun je soms roest, meeldauw of cicaden op de plant vinden. Sommige zaaient zich makkelijk uit, zoals *Campanula persicifolia*, sommige gaan aan de wandel, zoals *Campanula glomerata*, en andere blijven jaren op dezelfde plek staan, zoals *Campanula lactiflora*.

Marlien van der Linden

Top 10 Digitalis	Kleur bloem	Bloeitijd	Hoogte	Per m ²
<i>Glomerata</i>	verschillende kleuren	mei-juni	30-40	7
<i>Lactiflora</i>	verschillende kleuren	juni-aug	90-110	5
<i>Latiflora</i>	verschillende kleuren	juni-aug	90-110	5
<i>Persicifolia</i>	verschillende kleuren	juni-juli	80-100	nvt
<i>Pyramidalis</i>	blauw	jul-sept	100-120	nvt
<i>Elizabeth</i>	roze	jul-aug	70-90	7
<i>Iridescent Bells pbr</i>	licht blauw	mei-okt	50-60	7
<i>Pink Octopus r</i>	roze	jul-aug	30-40	7
<i>Sarastro</i>	paarsblauw	jun-sept	30-40	7
<i>Summertime Blues pbr</i>	licht blauw	mei-nov	60-70	7

(Foto: Plantentuin Esveld)

1. *Campanula glomerata*

Deze plant wordt in Nederland kluwenklokje genoemd. Het is één van de weinige hoger groeiende *Campanula*-soorten die aan de wandel gaan. Soms lastig, maar ook geschikt voor een natuurlijke uitstraling. Hij bloeit in juni-juli en is in verschillende cultivars te verkrijgen. Een goede blauwe vorm is 'Acaulis'. 'Caroline' is roze van bloem en blijft op haar plek staan. De witte vorm heet gewoon 'Alba'. 'Chico Blanco', 'Chico Rosa' en 'Chico Merano' zijn beschermde cultivars die lager blijven dan de andere en zijn nog maar mondjesmaat te verkrijgen. Ze kunnen in normale, goed gedraineerde grond staan en prefereren zon of halfschaduw voor een goede bloei.

(Foto: Plantentuin Esveld)

2. *Campanula lactiflora*

Campanula lactiflora dankt zijn naam aan het melksap dat in de stengels zit. Overigens is dit een eigenschap die de meeste *Campanula*-soorten hebben, maar Linnaeus heeft deze soort zo benaamd. De meeste cultivars worden rond de meter hoog, zoals 'Loddon Anna' (roze bloeiend), 'Alba' (wit bloeiend) en 'Prichard's Variety' (blauw bloeiend). Alleen 'White Pouffe' en 'Pouffe' zijn laagblijvende cultivars. De plant groeit in het wild in de Kaukasus, in de halfschaduw. De stelen zijn van onder tot boven in het blad, met op de kop een toef klokjes, waarvan de bloemblaadjes enigszins spits toelopen. Hij is geschikt om de *Chelsea chop* op toe te passen.

3. *Campanula latifolia*

De breedbladige klokjesbloem is inheems in ons deel van Europa. Hij groeit rechtop met lange stelen, tot wel 1,50 meter hoog, met in de top een hele rij vrij grote klokjes. Ze zaaien zich makkelijk uit, wat de toepassing verraaft: in kleine groepjes verspreid door de border; dan kunnen ze zich organisch bewegen. Plekken in de halfschaduw zijn geschikt. De natuurlijke ondersoort var. *macrantha* is de meest gekweekte vorm. De wit bloeiende is ook te verkrijgen; die kan zelfs in de volle schaduw en licht daar mooi op. 'Gloaming' is een recentere vorm die lila-achtig bloeit. De bloemen staan mooi horizontaal ten opzichte van de stengel.

4. *Campanula persicifolia*

Doordat *Campanula persicifolia* zich makkelijk uitzaait, kan hij eenvoudig worden toegepast als weefplant. Juist grotere groepen vind ik minder mooi. De ijle vorm komt meer tot zijn recht als de planten willekeurig geplant worden. Hij kan zelfs tegen flinke schaduw en wordt op voedzame grond wel een meter hoog. Als je de oude bloemen eruit knipt, verleng je de bloeitijd. 'Alba' en 'Caerulea' zijn de gangbaarste cultivars, maar er bestaan ook compacte vormen, zoals 'Takion White' en 'Takion Blue'. Deze zijn zeker de helft kleiner. Let op: deze cultivars worden nogal eens als visueel aantrekkelijke planten aangeboden, maar die zijn veel te snel gegroeid in een kas.

5. *Campanula pyramidalis*

Ook *Campanula pyramidalis* komt in het wild voor in Oost-Europa en wordt weleens verwilderd in Nederland gevonden. Officieel is het een tweejarige plant, maar omdat hij zich makkelijk in stand houdt, raak je hem niet kwijt. Het is wel verstandig om hem in strenge winters af te dekken met coniferentakken, want aan onze vochtige winters heeft hij een hekel. De hele vorm van de plant, inclusief de bloem, doet piramidaal aan, zoals de naam al doet vermoeden: wat

6. *Campanula* 'Elizabeth'

Binnen het sortiment zijn ook kruisingen gemaakt om de beste eigenschappen van ouders te combineren. Eén van de ouders van 'Elizabeth' is *C. takesimana*. De buisvormige bellen die aan vertakte stengels hangen, zijn crèmewit met rode vlekken. 'Elizabeth' heeft ook bloed van *C. punctata* in zich; die bloeit donkerroze/rood en heeft slankere bellen. De kruising heeft eigenschappen van beide: een grotere bloem en oudroze van kleur. Hij heeft hartvormige bladeren, glanzend en glad in plaats van harig. De plant staat het liefst in de volle zon tot lichte schaduw. Hij bloeit van juni tot september, zeker als de uitgebloeide bloemstelen verwijderd worden.

7. *Campanula* 'Iridescent Bells'

Een andere populaire cultivar die uit een kruising ontstaan is, is 'Iridescent Bells'. Die valt op door de opmerkelijke bloeiwijze. Je verwacht dat er uit de donkerblauw/paarse knoppen ook zo'n kleur bloem komt, maar in plaats daarvan komt er een fris lichtblauw oplichtend klokje voor de dag. Met een mooi woord noem je dat een 'iriserend effect', een magische lichtval, volgens de naamgever van deze cultivar. Omdat niet alle bloemknoppen tegelijkertijd openen, heb je dus een mix van kleuren. Net als 'Elizabeth' is deze cultivar geschikt voor de snij. Volgens Chris van kwekerij Morning Glory is dit de beste grootbloemige selectie.

8. *Campanula* 'Pink Octopus' pbr

'Pink Octopus' is een *Campanula* met een duidelijk niet-*Campanula*-uiterlijk. De fuchsiaroze bloemen zijn verdeeld in smalle bloemblaadjes, zoals de tentakels van een octopus. Ze bloeien losjes aan de steel, van de late lente tot ver in de zomer. De bloemen zijn niet zo aanwezig als de grote klokjes, maar juist door die bijzondere vorm geeft de plant een apart effect tussen andere (vaste) planten. Er zit zelfs een kleine draai in het bloemblaadje en als je goed kijkt, zie je dat er donkere stippen op zitten. De plant is ooit geïntroduceerd onder licentie door het Noord-Amerikaanse bedrijf Terra Nova. Het is een selectie die nauw verwant is aan *C. punctata*.

9. *Campanula* 'Sarastro'

'Sarastro' valt op door zijn overvloed aan violetblauwe bloemen, compacte groeiwijze en winterhardheid. Dit is weer een plant met duidelijk buisvormige bloemen, die in grote trossen boven de bladeren bungelen. De behaarde hartvormige bladeren lijken een beetje op die van *C. punctata*. Dat is ook bij deze cultivar één van de ouders; de andere kruisingsouder is *C. trachelium*. 'Sarastro' is ontstaan op kwekerij Sarastro in Oostenrijk, die na deze vondst de naam van de plant kreeg. Dan moet het wel een goede plant zijn; anders doe je dat niet ... Op de foto is het begin van de bloei te zien; de knoppen zijn donkerder van kleur dan de bloem zelf.

10. *Campanula* 'Summertime Blues' pbr

Volgens Terra Nova, de al eerder genoemde kwekerij, is deze eigen introductie de beste van allemaal. Dat hoef je natuurlijk niet te geloven, maar inderdaad, in de Proeftuin van Holland in Boskoop stond een pol enorm te bloeien. In mei beginnen de bloemen zich te ontwikkelen en ze bloeien tot in september door. De kleur is niet alle-daags; er zijn niet zoveel vaste planten die deze blauwe kleur hebben.

Met deze tiende plant heb ik er vijf de revue laten passeren die *C. punctata*-'bloed' in zich hebben, omdat dit opvallende vaste planten zijn die vrij ziekteongevoelig zijn, lang bloeien en een opmerkelijke bloeiwijze hebben. Er is niet veel veredeld in hoge soorten van *Campanula*. Deze groep is daardoor bijzonder en erg de moeite waard.

**De hoge bossige
C. lactiflora-
cultivars laten
zich goed mengen
met bijvoorbeeld
Echinacea,
Echinops, *Lythrum*
en *Veronicastrum***

Combinaties

Afhankelijk van de soort of cultivar zijn combinaties te bedenken voor in de tuin. De opgaande bloemstengels die ijl de lucht in schieten, zijn goed te gebruiken als weefplant, bijvoorbeeld tussen *Geranium*-soorten, die juist spreidend groeien. De hoge bossige *C. lactiflora*-cultivars laten zich goed mengen met bijvoorbeeld *Echinacea*, *Echinops*, *Lythrum* en *Veronicastrum*. De groep met de grote 'bellen' geven meer massa in de kruidlaag van de border. Zoek daar wat luchtigere planten bij, zoals *Thalictrum* of *Alchemilla*.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!